

ÅRSPLAN ÅSLEIA GÅRDSBARNEHAGE 2024-25

Åsleia Gårdsbarnehage
Åsleia 100, 2080 Eidsvoll
Tlf. 97423694/ 97423654. E-post: gardsbarnenhagen@asleia.no
www.gardsbarnenhagen.no

INNHold

Gårdsbarnehagens verdigrunnlag	s. 3	Gårdsbarnehagens innhold og arbeidsmetoder	s. 23- 25
Samfunnsmandatet, ansvar og roller og samarbeid mellom hjem og gårdsbarnehagen	s. 4- 5	Gårdsbarnehagen og fagområdene	s. 26- 27
To hus- En barnehage	s. 6	Progresjonsplan for barna	s. 28- 30
Samarbeid på tvers av husene	s. 7	Hvordan jobber vi voksne i gårdsbarnehagen med fokusområdene?	s. 31- 33
Gårdsbarnehagens fokusområdet	s. 8-9		
Gårdsbarnehagens formål og innhold	s. 10 - 22	Barnets overganger	s. 34- 36
		<ul style="list-style-type: none">• Oppstart i gårdsbarnehagen• Overgang Bjørklund - Vestgarn• Overgang barnehage - skole	
<ul style="list-style-type: none">• Omsorg/oppdragelse• Vennskap og gode relasjoner• Lek• Mat fra gården og naturen• Søvn og hvile• Grensesetting• Læring• Kommunikasjon, språk og realfag• Danning• Fellesskap- fokus på forebygging av mobbing• Barns medvirkning• Barnehagens digitale praksis		Gårdsbarnehagens som pedagogisk virksomhet	s. 37- 38
		<ul style="list-style-type: none">• Gårdsliv og fjøset• Planlegging• Årsplan• Vurdering• Dokumentasjon• Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet• Statlige dokumenter• Andre vi samarbeider med	

"Åsleia Gårdsbarnehage - der barn får være barn i nær kontakt med dyr og natur"

GÅRDSBARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

Åsleia Gårdsbarnehage er et pedagogisk tilbud til barn i alderen 1-6 år basert på gårdstradisjoner, nærheten til dyr, skog og mark. Gårdsbarnehagen skal legge til rette for et godt leke- og læringsmiljø hvor gården, fjøset og skogen er hovedbaser. Barna skal få oppleve den gode barndommen, hvor de ubekymret kan trives og oppleve vennskap, de skal få lov til å være barn. Den enkelte skal bli hørt og sett for den enkeltes personlighet og ha mulighet til å påvirke sin hverdag. Barna i gårdsbarnehagen skal oppleve glede ved å komme til barnehagen fordi der vet de at de har venner og voksne som er glad i dem og setter pris på dem. Ubekymret skal de oppleve hverdagen som stimulerende og opplevelsesrik, hvor de voksne tar ansvar for barnas ve og vel.

For at det skal være et **godt leke- og læringsmiljø** for barn, må hver enkelt ansatt:

- legge til rette for gode og varierte opplevelser for barna
- legge til rette for at barna er delaktige i aktiviteter
- ha kunnskaper og være engasjerte i omgangen med barna
 - la barna oppleve nærhet til dyr og natur
- sørge for at barna har tilgang på trygge og varierte omgivelser
 - sørge for at barna har tilgang på relevant utstyr

Alt dette gir barna inspirasjon og motivasjon til å utforske og videreutvikle leken. God lek gir godt grunnlag for å utvikle de sosiale ferdighetene og å lære gjennom lekende aktivitet.

Med **gode opplevelser** mener vi at alt som skjer i hverdagen ved rutiner (som måltider, påkledning, bleieskift, hvile og søvn), og daglige aktiviteter ifm. gården, skogen og fjøset skal oppleves positivt for ungene. Barnas beste skal være i fokus. I tillegg til de daglige gjøremålene ønsker vi også å tilby nye og varierte opplevelser som er knyttet til alderstrinnene (se egen oversikt).

Gjennom gode opplevelser utvikler barna kunnskaper som igjen fører til mestring. Mestring styrker barnets selvfølelse og bidrar selvstendighet, livsglede og et godt selvbilde.

SAMFUNNSMANDATET VÅRT:

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. (Barnehageloven §1, formål)

Når noen gis et mandat innebærer det at det gis fullmakt til å bestemme innenfor det området mandatet er gitt. Vi som jobber i barnehage er gitt tilliten til at vi kan forvalte barna og barnehagen på en god måte.

Det å ha valgt en jobb i barnehage, er en viktig avgjørelse. Å arbeide med barn er noe av det viktigste du kan gjøre!

ANSVAR OG ROLLER BESKRIVELSER

Rammeplanen for barnehagen er veldig tydelig på voksenrollen og personalets ansvar som rollemodeller og forbilder for barna. Dette krever en stor bevissthet i hverdagen i forhold til de valg vi voksne tar.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG GÅRDSBARNEHAGEN

ÅRSPLAN

Lov om barnehager og Rammeplanen for barnehagene har bestemmelser når det gjelder årsplanens innhold. Årsplanen gir foreldrene informasjon om barnehagens innhold, og det skal være et arbeidsredskap for de ansatte. Årsplanen skal si noe om hvordan barnehagen ønsker å omsette rammeplanens formål, og innhold til pedagogisk praksis. Her hos oss har vi valgt å lage en årskalender med nyttig informasjon til foreldrene, og en årsplan for personalet, som begge beskriver hvordan vi skal arbeide. I Åsleia Gårdsbarnehage har foreldrene mulighet til å gi innspill til årsplanen gjennom FAU. Styrer og FAU har et samarbeid om årsplanen i forkant av kommende barnehage år. I juni godkjennes årsplanen av SU så den er klar til nytt barnehageår som starter 1. august.

FAU

FAU er et utvalg av foreldrene valgt på foreldremøtet om høsten. Det bør bestå av et tilstrekkelig antall medlemmer, inkludert en leder og en kasserer med representanter fra begge hus. FAU fungerer som et rådgivende forum for styrer, bindeledd for kontakt mellom barnehagen og foreldre og er arrangører av sosiale arrangementer i barnehagen.

SU består av et likt antall representanter fra FAU og barnehagen. (FAU-leder og en til), 2 fra de ansatte (valgt på høsten) og styrer. Hvis styrer kommer i konflikt i enkeltsaker vil også eierrepresentant være tilstede.

Rammeplanen for barnehager stiller krav til den enkelte barnehage om dokumentasjon og vurdering av eget arbeid. I vår barnehage har vi en tett dialog med foreldrene om deres opplevelse og vurdering av vårt arbeid ift til det enkelte barnet. Dette foregår gjennom daglige samtaler, avtalte foreldresamtaler i løpet av året og på foreldremøter.

FORELDREUNDERSØKELSER

Utdanningsdirektoratet har utviklet en nasjonal foreldreundersøkelse, der foreldre kan si sin mening om barnehagetilbudet, barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage. Dette er en fin mulighet for foreldre til å gi barnehagen generelle tilbakemeldinger. Undersøkelsen gjennomføres i januar og vi deltar annet hvert år.

Resultatene fra undersøkelsen er å finne på nettstedet barnehagefakta.no. Der kan foresatte og ansatte se hva andre foreldre mener om barnehagene i kommunen.

DE VOKSNE I ÅSLEIA GÅRDSBARNEHAGE
- DEN VIKTIGSTE RESSURSEN...

«VARM, ENGASJERT, ANSVARLIG»

TO HUS-EN BARNEHAGE

Alle som arbeider i gårdsbarnehagen har et felles ansvar for at barnehagen er et godt sted å være både for barn, ansatte og foreldre. Hver og en bidrar med sin kompetanse slik at vi sammen skaper et godt pedagogisk tilbud og en god arbeidsplass for alle. For å lykkes med dette har vi noen forventninger og forpliktelser som alle forventes å følge opp til felles beste.

VÅRT GRUNNLAG FOR ET GODT ARBEIDSMILJØ:

- ❖ Variasjon i arbeidsoppgaver
- ❖ God kommunikasjon oss imellom
- ❖ Vi snakker til hverandre, ikke om hverandre
- ❖ Glede og humor- Vi ler med hverandre, ikke av hverandre
- ❖ Fleksibilitet og spontanitet
- ❖ Vi vil at alle skal ha mulighet til å si hva de mener, men alle kan ikke få det som de vil
- ❖ Vi vil ha respekt for hverandre og takhøyde for at vi er ulike
- ❖ VI VIL HVERANDRE VEL!

SAMARBEID PÅ TVERS AV HUSENE

- ❖ Vi er en gårdsbarnehage som består av to hus og flere områder, hvert av husene har egne alderstrinn. De ulike aldersgruppene har ulike behov i hverdagen, for eksempel trenger de små barna mer ro i hverdagen med fokus på gode rutiner, mens de større barna har behov for mer varierte aktiviteter og utfordringer. Det gjør at vi har voksne med ulike ferdigheter og kompetanse som møter disse behovene på hver sin måte i det daglige.
- ❖ Personalgruppen vår har ulik alder, kjønn, utdanning og erfaring, det betyr; mange gode forutsetninger for å utfylle hverandre i hverdagen. Barnegruppene på de ulike husene krever litt ulike ting for å ha gode dager, det gjør at på noen områder blir det to personalgrupper, men allikevel ønsker vi på de områdene vi kan; å være én personalgruppe. Så i hverdagen gjør vi ulike ting for at personalet skal bli godt kjent på tvers av hus og godt kjent med hverandre. Feks: felles personalmøter og plandager, felles ledermøter, felles arrangementer med og uten barn, og vi hjelper hverandre på tvers av husene ved sykdom eller fravær.
- ❖ Vi er opptatt av å være en barnehage selv om det er med to adskilte hus. Dette betyr at husene må jobbe ekstra med å være fysisk sammen i hverdagen. Dette løser vi ved at en liten eller større gruppe går til det andre huset for å være sammen, enten for en liten stund eller for hele dagen. Vi går ofte på besøk til hverandre, fjøsmus-gruppa stikker ofte innom for en liten prat med Bjørklund på vei til eller fra fjøset, og vi avslutter ofte hele barnehagen sammen i Bjørklund i vår/sommer/høst-halvåret
- ❖ Gjennom året har vi hospiteringsperioder slik at alle får oppleve hverdagen på begge husene våre.

GÅRDSBARNEHAGENS FOKUSOMRÅDER 2024/2025

«EN BLOMSTRENDE GÅRDSBARNEHAGE»

Vi ønsker at gårdsbarnehagen skal være et godt sted for både store og små, hvor målet vårt er at hverdagen skal bestå av trygge og gode opplevelser og varierte aktiviteter som bidrar til en sunn utvikling for alle barna. En viktig faktor for å nå dette, er at også de ansatte er trygge i sin rolle og har nok kunnskap om både barnas utvikling, men også om fagområdene vi formidler. Det er også viktig for oss å ha et godt samspill med foreldrene, vi vil jobbe for at de skal ha tillit og trygghet til vår kompetanse slik at vi kan ha et godt samarbeid til barnets beste.

Vi ønsker at gårdsbarnehagen skal være et trygt og raust sted for barn, ansatte og foreldre så alle kan blomstre og utvikle seg til sitt beste jeg, men også sammen i gruppe.

For å få til dette vil vi i år ha fokus på å utvikle: **God ledelse og organisering i hverdagen, og skape gode rutiner som gir trygghet og forutsigbarhet for alle.** Det innebærer at vi vil jobbe med temaet på ulike nivå gjennom året; samarbeidsmøter for eier og styrer, i ledergruppa og felles i hele personalet. Og foreldrene vil bli involvert via foreldremøter, foreldresamtaler og event. brukerundersøkelse.

Gårdsbarnehagen ledes av pedagoger med ulike ansvarsområder; alt fra eiernivå via styrer, til de pedagogiske lederne som har ansvar for den daglige hverdagen. Felles for alle her hos oss er at vi har utdanning som barnehagelærere, det innebærer at vi har teoretisk kunnskap og erfaring om hvordan vi skal lede barn og ansatte i hverdagen for å få gode utviklings- og aktivitetsmuligheter for barna. Det er de pedagogiske ledernes hovedansvar å sørge for at alle barn opplever en god og trygg hverdag som stimulerer til lek, læring og utvikling. Gjennom god ledelse skal de støtte og veilede resten av personalgruppen slik at vi alle jobber mot felles mål.

Alle barnehager i Eidsvoll kommune skal være med på et prosjekt fra høsten 2024 til vår 2027. Barnehagene har valgt en kompetansapakke som vi skal jobbe med denne perioden. Vi har valgt kompetansepakken «Gode rutinesituasjoner i barnehagen». Kompetansepakken viser oss betydningen av god kvalitet i de daglige rutinesituasjonene i barnehagen. Kompetansepakken belyser generell kunnskap om relasjoner og samspill mellom voksne og barn, forskningsbasert kunnskap om barnehagens rutinesituasjoner og hvordan kunnskap om det utviklingsfremmende spillet også kan prege rutinesituasjonene. Rutinesituasjoner er voksenstyrte situasjoner som måltid, stell, garderobe, søvn/hvile, samt bringing- og henting. Rutinesituasjoner tar relativt mye tid i løpet av dagen, og derfor bør de være gode situasjoner for barna. I rutinesituasjonene er det en definert praktisk oppgave som skal løses i løpet av rimelig tid. Det stiller krav til organisering og ledelse av den enkelte situasjon, samt bevissthet om at situasjonen i tillegg kan romme noe mer enn det rent praktiske. I disse situasjonene er det også rom for samspill. Den faglige rammen for arbeidet med kompetansepakken er boken « Dette vet vi om- Barnehagen: Gode rutinesituasjoner » (2018) av professor May Britt Drugli.

Målet er at vi **etter endt periode**:

- Har fått økt kunnskap om betydningen av gode relasjoner i barnehagen.
- Har fått økt kunnskap om betydningen av et utviklingsfremmende samspill mellom barn og voksne.
- Har fått økt kunnskap om betydningen av kvalitativt gode rutinesituasjoner i barnehagen.
- Har fått ferdigheter i å utvikle en eller flere av rutinesituasjonene i egen barnehage med utgangspunkt i pedagogisk analyse.
- Har fått ferdigheter i å delta i et profesjonelt læringsfellesskap med fokus på god samspillskvalitet i barnehagens rutinesituasjoner.

GÅRDSBARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

OMSORG/ OPPDRAGELSE

Barn har rett til å bli møtt med åpenhet og omsorg. Med omsorg mener vi at vi voksne skal se hele barnegruppa, men også enkeltbarnet. Vi voksne må kunne observere og vurdere hvert enkelt barn i forhold til behov og dagsform. Vi må bestrebe oss på å ha tid til barna, gi dem oppmerksomhet og nærhet og ha gode samtaler hvor vi snakker med og til dem. Omsorg er å sørge for at barna får nok og riktig mat, at de har hensiktsmessige klær i forhold til årstid og aktivitet, at de får nok hvile og får dekket hygieniske behov. Men omsorg er også å gi trøst når det trengs, å legge til rette for meningsfulle aktiviteter og stimulere til samspill med andre barn. God oppdragelse er også en form for omsorg, og har betydning for hvordan barnet vil finne seg tilrette i samfunnet.

I gårdsbarnehagen forventer vi av de voksne:

- At vi ser enkeltbarnet, også de som er stille og forsiktige.
- At vi kjenner hvert enkelt barn slik at vi på best mulig måte kan tilrettelegge dagen.
- At vi har tid til nærhet, kos og god kontakt i hverdagen.
- At vi er gode rollemodeller.
- At vi støtter opp om og oppmuntrer barna til å gi hverandre omsorg.

Når det gjelder oppdragelse er vi i gårdsbarnehagen opptatt av det vi betegner som "god folkeskikk".

- Når vi møtes om morgenen sier vi "hei", og vi sier "ha det" når vi går igjen. Det er ikke alltid barna har lyst til å svare, men vi fortsetter og plutselig en dag løsner det.
- Vi skal respektere hverandre og ta vare på hverandre.
- Under måltidene jobber vi med å vente på tur og å sende til hverandre når noen spør. Vi serverer variert mat og oppfordrer alle til å smake, men man må ikke spise opp. Vi trener på å si "kan jeg få" og "nei takk", istedenfor "jeg liker ikke".

Det å ha respekt for noe er en viktig ting i oppdragelsen. I hverdagen er det mange situasjoner hvor vi må ha respekt for hverandres lek, respekt for at noen vil være i fred, respekt for dyrene og respekt for andres utstyr. Vi ønsker at barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre, dyra og naturen, og få en begynnende forståelse av hvordan ting henger sammen i naturen vår.

VENNSKAP OG GODE RELASJONER:

Vennskap er viktig for alle mennesker. I rammeplanen for barnehager står det at: «alle barn skal kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet, og å være i positivt samspill med barn og voksne i barnehagen. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap».

For de yngste barna, altså ett- til treåringene, skjer det store sprang på alle felt. Også i det sosiale og deres opplevelse og oppfattelse av vennskap. De går fra parallell-lek, altså det å leke med samme ting ved siden av hverandre, til å ville leke sammen med andre. Vennskap i denne aldersgruppen er mer påvirket av leken og leketøyene som blir brukt. Den er mindre påvirket av hvilke barn som er med i leken. Vennskapene barnet knytter i denne alderen er mer åpne, flyktige og fleksible vennskapsbånd da de er knyttet til spontan deltagelse og samspill i en bestemt aktivitet eller lek. Denne formen for vennskap har to funksjoner; de er viktige vennskapsbånd for barnet i den perioden, og de legger grunnlaget for barnets utvikling av sosiale ferdigheter, evne til inkludering og vennskap med andre barn senere.

Åpne og fleksible vennsksrelasjoner ser vi også hos eldre barn, da de finner hverandre gjennom felles interesser, men etter hvert utvikler vennskapene seg videre til å få mer faste venner og vennskap, «bestevenn» begrepet blir innført. De ulike vennsksrelasjonene gir mange og varierende sosiale erfaringer som er med på å videreutvikle barnas sosialkompetanse. Voksne i barnehagen spiller dermed en veldig sentral rolle i barns tilknytning til andre barn og deres mulighet til å knytte vennsksbånd med andre. Personalet i barnehagen vår er gode på vennskap, og på å utvide barnas vennekrets i barnehagen.

PÅ HVILKEN MÅTE SKAPER VI DE GODE RELASJONENE:

<p>HVA GJØR JEG FOR Å SKAPE GODE RELASJONER OG BYGGE GODE VENNSKAP FOR BARNA?</p>	<p>Jeg er aktiv med barna og bruker humor i hverdagen sammen med ungene. Viktig å være observant på hvordan barna forstår humoren.</p> <p>Jeg er til stede der barna er, veileder i leken og er med i leken når det trengs.</p> <p>Jeg involverer barna i de daglige gjøremålene.</p> <p>Jeg er tydelig og konsekvent slik at barna føler trygghet forutsigbarhet.</p> <p>Alle barna skal oppleve å bli sett og hørt hver dag dvs at jeg skal sørge for å se og ta meg tid (lytte til) til det enkelte barnet hver dag.</p> <p>Jeg skal være til stede der barna er, undre meg sammen med dem og ta barnas perspektiv.</p> <p>Jeg skal vise barna respekt og være en god rollemodell, inkludere alle i lek og aktivitet.</p> <p>Jeg skal bidra med observasjoner, slik at de kan drøftes og vi kan sørge for at hvert enkelt barn har det godt hos oss.</p>
<p>HVA GJØR VI FOR AT BARNA SKAL OPPLEVE GODE RELASJONER OG VENNSKAP HOS OSS?</p>	<p>Vi jobber for å unngå utestenging, mobbing og negativ omtale av barn ved å være beviste på dette i hverdagen slik at vi raskt kan gripe inn..</p> <p>Vi deler barna i større og mindre grupper for å skape rom for gode relasjoner (mindre grupper når det er mulig).</p> <p>Vi oppmuntrer og roser empatiske og inkluderende handlinger.</p> <p>Vi har Hjertesamlinger med 3-5 åringene hvor vi følger opp tema i praksis.</p>

<p>HVA GJØR JEG FOR Å SKAPE GODE RELASJONER MELLOM MEG OG DE ANDRE ANSATTE?</p>	<p>Hver og en har ansvar for å oppdatere seg faglig, være engasjert og søke veiledning ved behov.</p> <p>Hver og en har ansvar for god kommunikasjon og vise hverandre respekt i hverdagen.</p> <p>Hver og en har ansvar for å tørre og stille spørsmål, men også å gi gode tilbakemeldinger.</p>
<p>HVA GJØR VI FOR Å SKAPE GODE RELASJONER MELLOM MEG OG DE ANDRE ANSATTE?</p>	<p>Vi sier «hei og hadet» når vi treffes, vi inkludere i samtalen og planen for dagen.</p> <p>Vi har felles plandager og personalmøter gjennom året.</p> <p>Vi har noen felles sosiale sammenkomster som bidrar til en god relasjon.</p> <p>Vi tar vare på hverandre og støtter hverandre med ulik tilrettelegging etter behov i hverdagen.</p>
<p>HVA GJØR JEG FOR Å SKAPE GODE RELASJONER MELLOM MEG OG FORELDRENE?</p>	<p>Jeg møter de med et «hei» og bestreber meg på å gi rom for en samtale.</p> <p>Jeg tar med meg tilbakemeldinger for egen del eller til pedagogisk leder slik at hun kan behandle de på en god måte.</p> <p>Jeg gir foreldrene gode og nødvendige tilbakemeldinger om barnets hverdag.</p> <p>Jeg bruker Kidplan så jeg er oppdatert på tilbakemeldinger via den og kan ivareta disse i hverdagen.</p>
<p>HVA GJØR VI FOR Å SKAPE GODE RELASJONER MELLOM ANSATTE OG FORELDRENE?</p>	<p>Vi legger til rette for at alle foreldrene skal bli møtt ved levering og henting.</p> <p>Det er alltid en mulighet for at foreldrene kan be om samtaler med pedagogisk leder om barnets hverdag.</p> <p>Foreldrene får tilbud om foreldresamtaler to ganger i året, men også ved behov.</p>

	Vi har foreldremøter på høsten og våren, samt møte for nye foreldre i juni.
--	---

LEK

"Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter" Barnehageloven § 2.

Frileken har en sentral plass i Gårdsbarnehagen. Den frie leken springer ut fra barnets eget initiativ, kreativitet og fantasi, og disse egenskapene får således trening gjennom frilek. I frileken bearbeides opplevelser og man øver på sosialt samspill. Man får kjenne på egne og andres grenser, og man finner sin plass i seg selv og i gruppa. Å være en del av fellesskapet betyr å bidra, å bli verdsatt, og ta del i felles gleder. Dette styrker selvfølelsen, noe som er viktig for følelse av mestring og igjen evnen til å ta imot ny lærdom.

Vi tilrettelegger for at barna i barnehagen får en felles plattform av erfaringer som leken kan hente inspirasjon fra. Vi ser at det barna opplever bearbeides gjennom leken og at noen inntrykk krever mer gjennom lekning enn andre. Vi imøtekommer barnets behov for bearbeidelse med tålmodighet og bistår og støtter opp om den frie leken. Livets små og store hendelser lekes om og om igjen til de blir en del av barnet og erfaringer blir steiner det kan bygge videre kunnskap på.

I Gårdsbarnehagen ønsker vi å være gode rollemodeller, vi er bevisste at vi er forbilder for barna gjennom ord og handlinger og dette gjenspeiles i leken. Det er en fin balanse mellom å inspirere leken og å overstyre barnas egne initiativ. Noen ganger trenger man en aktiv deltakende voksen for å lede leken inn på riktig spor og for eksempel sørge for at alle får delta, eller for å avverge uheldige mønstre for samspill. Andre ganger vil det være nok å være i beredskap, observerende på avstand. Observasjon gir oss uvurderlig informasjon om barna og samspillet i gruppa. Vi er opptatt av at barna skal lære gjennom opplevelse og erfaringer. En dag i fjøset innebærer masse kos med dyra, måke møkk, fôring som igjen gir barna grunnleggende erfaring om hva det innebærer å ivareta dyrene på gården. Dette ser vi gjenspeiler seg i barnas frie lek. De leker bonde og dyr. Utstyr som leietau, børster, møkkagreip og kost som er viktige konkrete i fjøset tas inn i leken. Disse konkretene

bytter de blant annet ut med naturmateriale som for eksempel pinner, kongle, nøtter og gress som de bruker i leken. Barna passer på at de har det bra og de ivaretar "dyras" behov for kos, omsorg og stell.

MAT FRA GÅRDEN OG NATUREN.

Som gårdsbarnehage er vi opptatt av norsk tradisjonsmat; hvor den kommer fra og hvordan vi tilbereder den. Gjennom alle tider har mat vært en viktig del av gårdsdriften, og vi ønsker å bidra til at barna får oppleve sammenhengen mellom maten fra jordet til bordet. Vårt mål er:

"Vi vil at barna skal få kunnskap om hvor maten kommer fra, hvordan vi kan tilberede den og vi ønsker at de skal få muligheten til å smake på variert mat. Vi ønsker å tilby barna mat som kommer både fra gården og naturen, og som er tilberedt både innendørs og utendørs".

Rammeplanen har økt fokus på mat og helse. Under avsnittet om "Livsmestring og helse" sier RP at: "Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner".

Det å forberede og lage mat med ungene er en god pedagogisk metode som ivaretar mange av barnas utviklingsbehov. Språk og kommunikasjon, sosialt samspill, realfagkunnskaper og finmotorisk utvikling. Ofte åpner det for gode samtaler med enkeltbarn fordi gruppa er mindre. Ikke minst gir det mestring og glede ved å "klare noe". Dette styrker selvtilliten og gir økt motivasjon til å prøve ut nye smaker. Derfor anser vi det som en viktig del av hverdagen vår å inkludere barna i mat og måltider.

For å oppnå dette forventer vi av oss selv:

- At barna får være med i planlegging/ tilberedning av måltidene
- At barna får være med på sanking av ulike råvarer
- At vi voksne legger til rette for at barna kan bidra under matlagingen, med kutting, røring, måling og veiing.
- At barna blir kjent med dyr, skog og mark og hva det gir oss av råvarer til å lage variert mat

SØVN OG HVILE I GÅRDSBARNEHAGEN

Barnehagen er en arena for læring og utvikling. Hverdagen i barnehagen er fylt med fysisk aktivitet, samspill, lek og moro – altså inntrykk, læring og ytre påvirkning og stimuli fra barnet kommer til det blir hentet. En barnehagedag er krevende for barn på lik linje som en arbeidsdag er krevende for voksne. Forskjellen er at vi voksne klarer å regulere oss selv, ta pauser når vi trenger det, og roe ned litt når vi må. Det klarer ikke barn, de trenger hjelp av oss voksne til å sørge for avbrekk i hverdagen. Alt barnet opplever må fordøyas og bearbeides, noe som skjer under søvn og hvile. Selv om kroppen hviler, er det full aktivitet i hjernen når vi sover. Hjernen bearbeider alle inntrykk den har fått i løpet av dagen. Minner det er verdt å huske blir forsterket, mens ting som ikke er så viktig, blir slettet. Med andre ord er søvnen en viktig del av den kognitive utviklingen til barnet. Det er barnehagens pålagte oppgave å ivareta barnas behov for ro og hvile, og legge til rette for dette for alle aldersgrupper.

«Personalet skal ivareta barnas behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile». (Rammeplan for barnehagen)

Vi vet at søvnen også er avgjørende for den sosiale utviklingen – et barn som er trøtt blir ofte grettent, får dårlig matlyst, dårlig konsentrasjon og det får lite overskudd til sosialt samspill med andre barn. Samspill og lek med andre vil da ofte preges av konflikter, på bekostning av positive opplevelser, læring og mestring for barna. Er man uthvilt vil man ha energi til å delta på de ulike aktivitetene og på leken sammen med andre barn, og man vil oppleve glede, samhold, tilhørighet og mestring.

Mange tenker at dersom barnet er urolig på kvelden, sover urolig om natta eller våkner tidlig om morgenen så må man redusere barnets søvn om dagen. Vår erfaring er snarere motsatt – at barnet får for lite søvn/hvile og derfor er urolig på kveld/natt. Vår kunnskap om barns utvikling, vår erfaring etter mange års arbeid med barn og søvn, samt forskning på området peker mot det samme. Ståle Pallesen, professor i psykologi og seniorforsker ved Nasjonal kompetansetjeneste for søvnsykdommer, sier følgende:

“Våkner barnet ditt ofte på natten, eller fryktelig tidlig på morgenen? Eller er det urolig og irritabelt på dagtid? Da er sjansene store for at det får for lite søvn. Mens vi voksne blir rolige og stille når vi er trøtte, blir barn ofte urolige, irritable og frustrerte når de får for lite søvn. Vi voksne tenker gjerne at om vi sover mindre blir vi trøttere. Men det gjelder ikke for barn. Å kutte dagsovingen før barnet er klart for det, kan gi både mindre og dårligere søvn.”

Variasjon i søvn og søvnmønster er helt naturlig for barn. Det å være småbarnsforeldre innebærer stadig slike endringer og naturlig nok mindre egentid for oss voksne. I perioder der barna utsettes for ekstra mange inntrykk, eller gjennomgår stor vekst og utvikling, vil en ofte kunne oppleve urolig søvn og endring i søvnmønsteret. Vår oppfordring er da å ha is i magen; hold på de gode rutinene, tål noen seine kvelder eller tidlige morgener (eller kanskje begge deler) og ikke forstyrr søvnen mer ved å endre barnets dagssøvn. Dersom man holder på rutinene, er konsekvent og tydelig med barnet ifht legging og leggerutiner, så vil dette stort sett alltid gå seg til, og man vil etter litt tid komme tilbake til den gode søvnen igjen.

Med bakgrunn i dette håper vi å få til en god dialog med dere foreldre angående enkeltbarn og soving. Be oss gjerne om råd, og ta oss med på deres tanker og vurderinger ifht søvn og hvile. Vi ønsker alle det beste for barnet, og sammen finner vi gode løsninger - både gjennom erfaringer og kunnskap, men også gjennom prøving og feiling. Vårt fokus vil alltid være hva vi opplever er barnets beste i barnehagen, og legge dette til grunn når vi vurderer endrede soverutiner sammen med dere.

GRENSESETTING

Vi ser at samfunnet generelt har endret seg de siste årene og det har falt ut både positivt og negativt. Fokus på ord som medbestemmelse, medvirkning, krenkelse, mobbing osv. er satt høyt, og det er viktig at dette blir løftet opp og frem. Alle barn skal bli sett og hørt, og de skal få være med på å bestemme og ha en innvirkning på ting som angår de selv. Ingen barn skal bli krenket eller mobbet, og dette er noe vi jobber med hver dag for å forebygge og fange opp så tidlig at vi kan avverge slike situasjoner.

Vi må skille på hva barn kan være med på å bestemme og ha en medvirkning på. Det er ikke alt de kan bestemme til enhver tid. Barn kan f.eks ikke bestemme at det ikke skal bytte bleie, ikke ha på seg klær, ikke vaske seg, ikke pusse tenna osv. Men det kan være med på å bestemme/velge mellom noen klesplagg, hva det skal ha på brødiskiva, noen ganger velge middager, hva man har lyst til å leke osv.

Vi må tørre å være den voksne som setter grenser - barn liker å ha rammer og grenser å forholde seg til.

Barna skal etter hvert ut i samfunnet og forholde seg til andre enkeltindivider, men også til større grupper. Og da trenger de i forkant å møte litt motstand, og de trenger å vite hvordan de skal kunne forholde seg til andre. Det er viktig at de får sine behov oppfylt, men også like viktig at andre rundt dem også får oppfylt sine behov. Og da må man tilpasse seg, gi og ta for å få til et fint samspill. Den sosiale kompetansen må være på plass for at barnet skal klare å lære og det er dette vi som foreldre, barnehageansatte, lærere og andre omsorgspersoner rundt barna må jobbe med. Vi må sammen jobbe for å bygge opp den sosiale kompetansen og for å kunne gi barna et best mulig utgangspunkt i møte med andre.

Vi må tørre å ikke være bestevenn med barnet - vi må være foreldre/omsorgspersoner som tør å ta upopulære avgjørelser, men som vi vet er til barnets beste.

DETTE KAN DU GJØRE FOR Å SETTE TRYGGE GRENSER:

- *Lag avtaler med barnet før man går inn i en situasjon som man vet kan være vanskelig eller som kan bli en konflikt ut av. Følg opp avtalen!!! (Dette er kanskje noe av det viktigste du kan gjøre)*
- *Vær en tydelig, konsekvent og rettferdig voksen.*
- *Ikke gi barna valg de ikke kan ta, det er ikke rettferdig ovenfor barna. Hvis du vet at det må ha på vinterjakke så ikke spør hva barnet har lyst til å ha på seg.*
- *Ikke still barna spørsmål hvis du ikke kan akseptere barnets svar. I stedet for å si: «Skal vi dra hjem fra barnehagen nå»? Kan du si: «Nå skal vi reise hjem». Ved å spørre på den første måten gir du barnet mulighet til å velge, selv om det ikke har noe reelt valg, for dere skal jo hjem. Hvis barnet svarer nei, men dere drar hjem likevel, da aksepterer du ikke barnets svar.*

LÆRING

"Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger." Barnehageloven § 1.

Når vi i gårdsbarnehagen tenker læring ift barn, er det basert på god kommunikasjon mellom barn/voksen og gode opplevelser som gir barna rom for egne erfaringer. Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder.

For at det skal bli en god læring for barna, bruker vi ulike situasjoner i hverdagen bevisst for å knytte sammen teori og praksis.

Hva forventer vi av de ansatte:

- Vi voksne samtaler med barna mens vi gjør ting sammen.

- Vi benevner og gjentar ord på ting og situasjoner vi ser rundt oss. Vi beskriver "alt" vi gjør med ord.
- Vi voksne undrer oss sammen med barna.
- Vi voksne legger til rette for at barna kan gjøre mest mulig selv med bakgrunn i alder og ferdigheter.
- Vi har felles opplevelser som gir oss felles erfaringer som vi undrer oss over sammen.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG REALFAG

Verbal og nonverbal kommunikasjon er sentralt for et barns utvikling. Det er ikke bare det verbale språket som forteller hva vi føler, tenker eller mener. Barn har mange uttrykksformer, og voksne må være oppmerksomme og tilstedeværende for å forstå og møte barnas uttrykk.

Vi jobber daglig med ulike uttrykksmåter i gårdsbarnehagen, både på den sosiale arena og individuelt. Vi vektlegger HVA barna sier og ikke hvordan de sier det. Vi jobber mye med det verbale språket, i dagligdagse situasjoner som måltider, påkledning, fjøsstellet osv. Vi setter ord på det vi gjør, benytter oss av ulike hjelpemidler som eventyr, sang og rim og regler. Vi er til stede og påkoblet i hverdagssituasjoner som påkledning. Eksempel: Det regner ute og barnet henter regnbuksen sin og sier "Læægnbosse!" Ja, det regner ute, så vi må ha på regnbukse svarer den voksne. Barnet nikker og den voksne utvider samtalen videre med: "Først putter vi inn det venstre benet, så det høyre." Barnet drar opp buksen og den voksne fyller på med "Ja, så drar vi opp buksen". Personalet er seg bevisst at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, ved at personalet anerkjenner og responderer på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtter deres språkutvikling. Personalet skal lytte til barna og være bevisst på sin rolle som språklig forbilde.

Vi bruker bevisst språket i alle situasjoner i hverdagen for å stimulere og utvikle barnas språklige ferdigheter. I tillegg ønsker vi å stimulere til nysgjerrighet og undring hos barna, samt styrke motivasjonen og mestring innenfor realfagsområdet ved å bruke gården, fjøset og skogen som læringsarena".

Hva forventer vi av de ansatte:

- At de ansatte bruker enhver situasjon til å stimulere til språklig utvikling ved hjelp av å innføre nye begrep, stille spørsmål, ta seg tid til å lytte og oppmuntre til å bruke språket i hverdagen.
- At de ansatte er bevisste på hva som er realfag, og bruker språket til å snakke med ungene om situasjoner som dukker opp.

- At de ansatte stiller undrende spørsmål som bidrar til at barna reflekterer og løser problemer.
- At de ansatte undrer seg sammen med barna om likheter, ulikheter, størrelser og antall, og i tillegg gir de erfaring med sortering, sammenligning og klassifisering.

DANNING

Dannelse er formingen av menneskets personlighet, oppførsel og moralsk holdning gjennom oppdragelse, miljø og utdanning. Vi i Gårdsbarnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Vi skal støtte, barnas engasjement og deltakelse i fellesskapet, vise dem å verdsette at mennesker kan ha ulike behov, meninger og perspektiver. Videre skal vi, ved å tilrettelegge for meningsfulle opplevelser, bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kulturen. For oss vil et konkret eksempel være gjennom å være med dyrene, anerkjenne dyra og andres behov, tilpasse seg naturen og gården. Barna opplever felleskap gjennom blant annet å løfte møkk sammen, når det er for tungt å løfte alene. De opplever en hverdag hvor vi alle tar del i nødvendige oppgaver som kreves for å få gården/hverdagen til å gå rundt og at dyrene skal ha et godt liv. Vi håper at hvert enkelt barn som beveger seg ut fra våre trygge rammer, gjør det fylt av positiv selvfølelse og en indre styrke som gir forutsetning for å lykkes og mestre livet.

FELLESSKAP- FOKUS PÅ FOREBYGGING AV MOBBING

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre. I gårdsbarnehagen skal alle barn få erfare å være betydningsfulle, å være i positivt samspill med barn og voksne, og oppleve seg selv som en del av et fellesskap med nære vennsksapsrelasjoner. Gårdsbarnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Alle må få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner. Barna skal lære å være lydhøre for andres perspektiv og kunne se en sak fra flere synsvinkler. De skal lære å sette egne grenser samtidig som de skal lære å respektere andres grenser og å finne løsninger i konfliktsituasjoner. Barna skal sammen med de voksne lære seg å forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestengning, mobbing og krenkelser. Vi vil ha fokus på at alle er ulike og at alle er akseptert for den de er. At DU er bra og at akkurat DU er viktig for oss.

VÅRE TILTAK FOR Å FOREBYGGE NEGATIV ADFERD (MOBBING):

* Personalet som er observante, som SER og er gode rollemodeller!

*Personale som er godt spredd på /i barnehagens arealer.

*Personale som er lydhøre for barnas opplevelser.

*Personale som alltid er imøtekommende og positive til alle barna, barnet skal oppleve anerkjennelse og aksept for hvem de er.

*Personale som er bevisste på hvordan de omtaler andre barn, og som er tilstede der barna er, med en lyttende holdning.

Vi skal sammen jobbe med verdier som: empati, positivt selvbilde, respekt for hverandre og å snakke hverandre opp. Konflikter er en naturlig del av barnas hverdag. En god konfliktløsning bidrar til at barna får økt følelsesmessig innsikt, økt evne til å sette seg inn i andres sted og forståelse for egne og andres behov. Begreper som riktig og galt, rettferdighet og omsorg kan tydeliggjøres i løsning av konflikter. Vi som voksne i barnehagen skal være der for barna som støttende stillas og veilede de gjennom situasjonene som oppstår.

HVA	HVEM	NÅR
Hjertesamling (empatigrupper) 1 gang pr uke, 2 - 5 åringene Tema: gjenkjenne følelser, stopp regel/ lekeregler, å bry seg om, ulikheter, utestenging/ mobbing	Ped leder	Sept-Nov Feb-April
Ulike gruppedelinger, barna blandes på tvers av alder og kjønn	Styrer/ ped leder	Gjennom året
Voksendeltakelse i lek/ sosialt samspill	Ped leder/ assistent	Daglig
Voksne som bidrar med veiledning/ støtte i konfliktsituasjoner	Ped leder/ assistent	Daglig
Gode rutiner når barnet blir levert om morgenen: hilser, kort samtale, trøst/ vinking ved behov	Ped leder/ assistent	Daglig
Samtaler med foreldrene/ enkeltbarn om ting som oppleves vanskelig	Styrer/ ped leder (assistent)	Ved behov

Barna har medbestemmelse på ulike tilpassede arenaer	Ped leder/ assistent	Gjennom året
--	-------------------------	-----------------

BARNES MEDVIRKNING

I barnehageloven og i FNs barnekonvensjon finner vi bestemmelser om barns medvirkning. I vår barnehage tenker vi at medvirkning dreier seg om barns rett til å bli hørt. Voksne skal lytte slik at alle barn opplever at deres erfaring og mening er betydningsfull. Barnehagepersonalet skal være støttende slik at barna får uttrykke seg og ha innflytelse ut fra egne premisser og forutsetninger (modenhet og alder). Medvirkning er en rettighet barnet har i sin hverdag og i sitt liv. Det skal være en balanse mellom barnets behov for beskyttelse og omsorg og deres rett til å uttrykke seg. Det betyr at barnet har rett til støtte i å uttrykke seg, være synlig og ha en virkning og innflytelse i sosiale sammenhenger. Barnet skal få handlingsrom både i fysisk og psykisk forstand.

Sammen med ungene kan de voksne planlegge dagen. Noen ganger foregår det i form av samtaler i løpet av dagen, og andre ganger planlegger man dagen før i forhold til hva ungene ønsker. I etterkant av aktiviteten vurderer vi sammen med barna ved hjelp av spørsmål: Hva har du gjort? Hvor har dere vært? Hva har vært morsomt? Var det noe som ikke var bra? Evalueringen kan foregå i fellesskap, mindre grupper eller med enkeltbarn.

BARNEHAGENS DIGITALE PRAKSIS

Ifølge rammeplanen skal barnehagens digitale praksis bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Her hos oss har vi ikke et stort fokus på digitale verktøy. Men vi har, sammen med barna, tilgang på Ipad som kan kobles opp mot et mikroskop, vi har smarttelefoner som kan brukes til bilder eller fakta, vi bruker viltkamera for å observere hva som skjer i naturen når vi ikke er til stede, samt kamera for å følge med på fuglereir og vi kan overføre bilder til større skjermer.

GÅRDSBARNEHAGENS INNHOLD OG ARBEIDSMETODER

Gårdsbarnehagen har gården og skogen som arena for lek og læring. Barna skal delta i aktiviteter som hører gården til, de skal få en innsikt i tradisjonell og moderne gårdsdrift, i tillegg til å oppleve naturen gjennom året.

Det er mye som skjer i løpet av et år, og det er mange praktiske arbeidsoppgaver som skal gjøres i fjøset, på jorder eller i skogen. Vi ønsker at barna skal få muligheten til å være med i så mange som mulig av disse aktivitetene i hverdagen.

Det er syklusene gjennom alle årstider på gården og i skogen som styrer det pedagogiske opplegget i barnehagen. I gårdsbarnehagen er aktiviteter knyttet til gården og dyra, samt natur- og friluftsliv viktige elementer i det pedagogiske opplegget.

Barna får kunnskaper om matproduksjon, dyr og planter og utvikler forståelse og respekt for alt som lever, på gården og i naturen.

Vi ønsker at barna skal oppleve glede og mestring gjennom meningsfylt "arbeid" med foring og stell av dyr og planter. De skal oppleve det gode samspillet og det sosiale fellesskapet mellom dyr og barn, og voksne i det natur- og kulturlandskapet som omgir gården.

GÅRDSLIV OG FJØSET

I Gårdsbarnehagen vil vi at barna skal få innsikt i og kunnskap om dyrking av mat, dyr og natur. Barna skal få innsikt i livets sirkel, fra fødsel til død. De skal få kunnskap om dyra, foring og stell og lære å vise omsorg og respekt overfor dem. Vi ønsker at barna skal sitte igjen med positive holdninger og kunnskap om dyr, naturen og livet på en bondegård.

Dette får vi til i gårdsbarnehagen ved å:

- Så, dyrke og stelle grønnsakene i grønnsakhagen. Barna får her en innsikt i vekstsyklusen fra frø, frøsetting, spire og til grønnsak.
- På høsten jobber vi med innhøsting og foredling av frukt, bær og grønnsaker. Fra jord til bord står sentralt i mye av det vi gjør i barnehagen.
- Bruker lokal og egenprodusert råvarer til matlaging. Ungene bidrar i matlagingen og får erfaringer med hvordan maten blir til, samtidig som de får oppleve nye smaker både innendørs og utendørs.
- Lager mat på bål, både av det vi finner i skogen eller har med oss.
- Vi følger med på jordene hva bøndene driver med rundt barnehagen og følger endringer på jordene gjennom årstidene.
- Fjøsmeisene tar inn egg som spises til lunsj og tilberedes i mange varianter.

- Vi får barna til å delta aktivt i det praktiske arbeidet i fjøset og ha egne ansvarsoppgaver under fjøsstellet. Vi er bevisste på hvordan vi bruker fjøset som en unik læringsarena. Her skjer gode samtaler og mye undring. Fjøsstellet i gårdsbarnehagen viser barn og voksne i samspill der omsorg er en grunnleggende verdi.
- Bruker egne kunnskaper, faktabøker, fagbøker og internett til innhenting av fakta om dyr og natur. Temarelaterte samlingsstunder.
- Være bevisste på at i november/desember blir grisen slaktet og rundt påsketider fødes nye lam, det kommer kalver på Østby og kanskje vi må finne fram rugemaskinen igjen.
- Hver dag går vi til fjøset, eller opplever dyra på nært hold utendørs på beiter. Vi besøker dyra og prater med dem. Koser og synger.
- Vi er ute i naturen hver dag, uansett årstid og vær så ungene får gode erfaringer.
- Går på oppdagelsesturer så vi kan se og oppleve endringene gjennom hele året.

Gårdsaktiviteter: Aktivitetene her er relatert til gården. Barna lærer om gamle/nye gårdstradisjoner (for eksempel lefsebaking, pølsestapping, rundvask mm) og de ulike onnene gjennom året. Vi følger prosessen med mat fra jord til bord, har egen grønnsakshage, får gjerne med oss litt slakting, og vi bruker noe av dette til våre måltider. Vi får av og til besøk av andre som kan lære oss litt om gårdsbruket, eller vi kan reise på besøk for å hilse på melkekuer, være med på potetopptak eller andre ting.

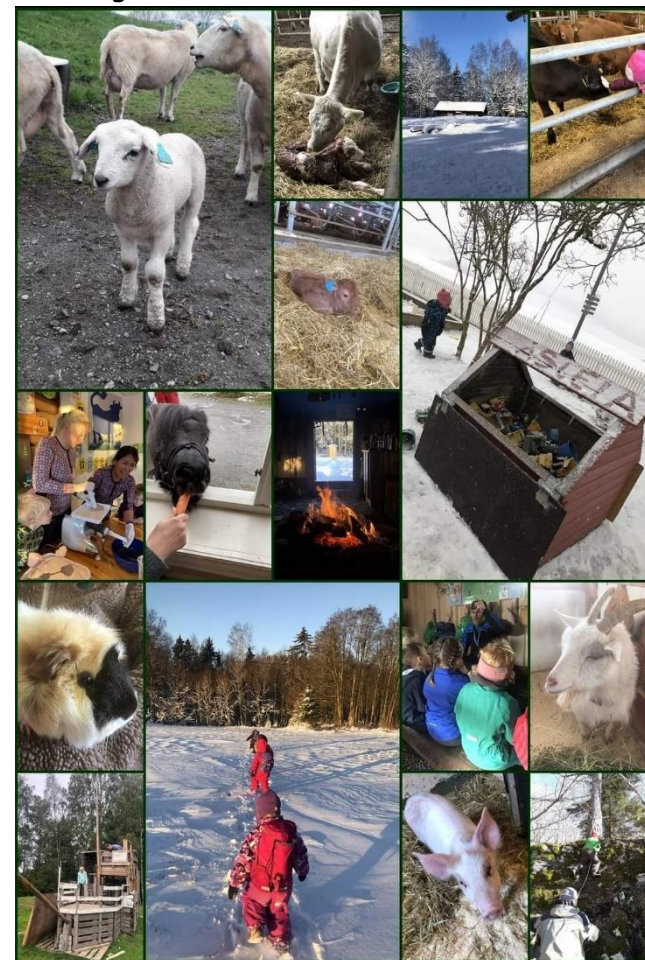
Skogsaktiviteter:

Vi ønsker å gi barna kunnskap om skogen vi ferdes i, gode naturopplevelser og gjennom den kunnskapen, lære dem respekt og ansvarfølelse for naturen. Vi vil bidra til at barna har en forståelse for hva som skjer med skogsdyr og natur gjennom de ulike årstidene. I skogen får de lære seg bruk av kniv, øks og sag og de blir vant med aktivitet rundt bålet. Basene våre er Kattern der gildehuset vårt står, og Bjørklund skogen der vi har lavvoen vår. Der er det godt å være på dager hvor det er skikkelig "ruskevær". Vi har også mange andre flotte plasser vi ofte går til i nærområdet.

Når de er skogmus får barna oppleve alt fra korte oppdagelsesturer til lengre utholdenhets turer.

Fjøsaktiviteter:

I fjøset lærer vi mye om stell og omsorg for både folk og dyr, vi får et naturlig forhold til liv og død og ungene etablerer en trygghet for de fribente. Dyr har ofte en beroligende effekt på oss mennesker og ungene lærer seg å samspille på en god måte. På Østbye er det også mye annet spennende som skjer, bla i det store ku fjøset. Gårdsvirksomheten med traktor og annen redskap er i sving hele året. Når de har mulig het inviterer de som bor på gården oss med på det som skjer.

GÅRDSBARNEHAGEN OG FAGOMRÅDENE

Rammeplanen for barnehager inneholder 7 ulike fagområder: **Kommunikasjon, språk og tekst**, **Kropp, bevegelse, mat og helse**, Kunst, kultur og kreativitet, **Natur, miljø og teknologi**, Etikk, religion og filosofi, **Nærmiljø og samfunn og Antall, rom og form**.

I gårdsbarnehagen har vi hovedfokus på de 5 uthevede fagområdene.

FAGOMRÅDET	VÅRE MÅL	PRAKTISKE TIPS
<p>Kommunikasjon, språk og tekst</p>	<p>Vårt mål er å stimulere til god språkutvikling og at barna opplever nytte og glede ved bruk av språket. Gjennom samtaler, høytlesing, rim og regler skal vi bidra til at barna videreutvikler begrepsforståelsen og ordforrådet. En god språkutvikling er viktig for det sosiale samspillet med andre barn, og grunnpilaren i å utvikle gode leke ferdigheter.</p>	<p>Bruk alle situasjoner til å bruke språket! Snakk med barnet selv om det ikke snakker tilbake, sett ord på ting og situasjoner. Vi stimulerer bla forståelse og ord produksjon. Ta med bøker til de ulike gruppene, både ute og inne. Lær deg noen rim og regler utenat som kan brukes uforberedt. Ta deg tid til å lytte til barnet slik at det opplever språket i praksis.</p>
<p>Kropp, bevegelse, mat og helse</p>	<p>Vårt mål er å gi alle barn et positivt selvbilde gjennom kroppslig mestring. De skal få erfaringer med variert og allsidig bruk av kroppen, og vi ønsker å lære dem gode positive holdninger til egen og andres kropp. En god fysisk utvikling er grunnleggende for all videre læring. Vi ønsker også å bidra til at barna opplever et variert og sunt kosthold i hverdagen, og knytte dette til hvor maten vår kommer fra.</p>	<p>Når dere går på fra sted til sted: hink, gå baklengs/ sidelengs, gå med museskritt/ lange skritt, bruk naturlig hindre i skogen (ikke ta letteste vei) til å krype under, klatre over og lignende. Oppmuntre til å bruke kroppen til klatring, kryping og lignende. Utfordre deg selv på ulike retter som kan lages sammen med barna.</p>
<p>Natur, miljø og teknologi</p>	<p>Vårt mål er at barna skal få et positivt forhold til naturen og dens årstider. De skal oppleve glede ved å ferdes i naturen i all slags vær, og få kunnskap om dyr og vekster vi finner i naturen. Vi vil også at de skal utforske med teknikk i hverdagen og leken. Barnehagen er også spesielt opptatt av at barna skal ha god kjennskap til vanlige husdyr, hvordan de</p>	<p>Se også tips under "Språk og realfag i gårdsbarnehagen".</p>

	lever og hvilken nytte mennesker har av husdyrene. I tillegg ønsker vi å bidra til kunnskap om gårdens betydning for maten vår.	
Nærmiljø og samfunn	Vårt mål er at barna skal oppleve at de er en del av et fellesskap. Vi legger vekt på å bli kjent med tradisjoner og at de skal få gode opplevelser og erfaringer i nærmiljøet.	Ta barna på alvor. Ha avstemninger om hva som skal skje (demokrati i praksis), og gjennomfør ønsker.
Antall, rom og form	Vårt mål er å bruke matematiske former, begreper og tall, og la barna bli kjent med ulike former, mønster og størrelser gjennom lek i hverdagen. Vi vil gi barna ha mulighet til å undre seg over matematiske sammenhenger.	Se også tips under "Språk og realfag i gårdsbarnehagen".

PROGRESJONSPLAN FOR BARNA

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og

barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas

interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker,

materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Personalet skal:

- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
- planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn
- bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter
- legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer
- sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer

Fagområdene er ment å gi en grunnleggende opplæring for barnehagebarn, til sammen dekker disse områdene et bredt læringsfelt. Vi ser fagområdene som en helhet som naturlig glir over i hverandre når vi legger opp aktiviteter og prosjekter for barna. I løpet av et år hos oss vil alle barna være innom de ulike fagområdene, men på ulikt vis tilpasset alder og utvikling.

ALDER:	TEMA:	AKTIVITETER:
1 ÅRINGENE EKORNBARNA	Denne aldersgruppen trenger først og fremst nærhet, trygghet og omsorg. Samtidig er de i startfasen av det å knytte sosiale bånd. De utvikler seg veldig motorisk og har behov for gode "tumleplasser".	Bli kjent med uteområdet vårt i barnehagen. Øvelse i å gå på tur, men i kort avstand fra barnehagen. Lek i små grupper, inne og ute. Gå i fjøset for å hilse på og få positive opplevelser med dyrene. Få smakebiter på en ride el kjøretur med hest.
2 ÅRINGENE KLATREMUS	Ungene har blitt litt større og trenger noe mer plass. Fortsatt er det viktig med trygghet og mindre grupper. De får et mer verbalt språk og vi får	Være med i skogen, spise mat og kanskje sove der. Være fjøsmus i Bjørklund og delta i stellet av dyrene. Samarbeidsdager med gårds- og skogmus.

	tydeligere fokus på språkstimulering. De er interessert i sanger, enkle bøker og korte samlingsstunder. De lager lyder tilpasset leken og har kommet noe lenger når det gjelder det å dele med andre. Etter hvert ser vi en begynnende rollelek/samlek.	Nissefest på låven. Bli bedre kjent med KANIN OG MARSVIN; hva trenger de av mat og stell, hvordan holder vi de og koser med dem, hvordan oppfører vi oss rundt dyrene? Hjelpe til med såing og høsting i grønnsakshagen. Tilvenning til Vestgarn. Sammen med Vestgarn markere de samenes nasjonaldag. Er med på Bygdetunets dag om «Gamle dager» sammen med Vestgarn.
3 ÅRINGENE TROLLUNGER	Ungene har vært her en stund og trenger nye erfaringer og utfordringer. De er godt kjent i det aller nærmeste området og er "trent" til å gå på tur. De er nysgjerrige og vil gjerne ha svar på små og store spørsmål. De er mer og mer opptatt av samspillet med andre barn, og leken går over fra parallell lek til samlek.	Ordinær rotering mellom fjøs, gård og skog. Deltar i Luciatoget. Lære mer om SAU OG GEIT; hvordan lever de, hva kalles de ulike kjønnene, særpreg i kroppen, hva gir de oss/ bruker vi de til ol. Delta på klipping høst og vår - hva kan ulla bli til? Skilek i nærområdet. Besøk i Klokkerenga for å kikke på elg og elgslakt. Hjertesamlinger hvor fokuset er å styrke barnas trivsel, livsglede og mestring.
4 ÅRINGENE TUSSER	Dette alderstrinnet har gått en stund i barnehagen. De mestrer en god del nye utfordringer. De sosiale ferdighetene utvikles mer og mer, og leken blir mer avansert. Barna utvikler rolleleken sin og ser etter gode "modeller" og erfaringer som kan bidra til at leken utvikler seg.	Tur til Ninabben i vårhalvåret. Dagsturer på ski. Lære mer om KU OG HØNER: hvordan lever de, hva kalles de ulike kjønnene, særpreg i kroppen, hva gir de oss/ bruker vi de til ol. Hvis vi har mulighet, vil tussene få reise på besøk til et mjølkefjøs. Vi besøker en potetgård og får være med på potetopptak. Besøke brannstasjonen på vårhalvåret
5 ÅRINGENE VILLVETTER	Siste året før skolestart, det skal fortsatt være morsomt å gå i barnehagen. Denne aldersgruppen mestrer mye innen sosialt spill, lek, språk og motoriske ferdigheter. De er vitebegjærlige og	Egne Villvett-turer hvor temaet er " Bli kjent i Eidsvoll". Høsttur til Bokkedalen. Skoleforberedende samlinger innen- og utendørs. Får lov å gå alene fra skogen, gå ærend og hente posten

	<p>synes mye er spennende med engasjerte voksne. Denne gruppen ønsker vi å gi opplevelser og erfaringer de ikke har hatt så mye tidligere.</p>	<p>Lære mer om <i>GRIS OG HEST</i>; hvordan lever de, hva kalles de ulike kjønnene, særpreg i kroppen, hva gir de oss/ bruker vi de til ol. Når høsten kommer, skal grisen slaktes og vi finner ut hva vi kan lage av mat. Være gode rollemodeller og medhjelpere for de yngre barna. Overnattingstur.</p>
--	--	--

HVORDAN JOBBER VI VOKSNE I GÅRDSBARNEHAGEN MED FAGOMRÅDENE?

Fagområdet	Jeg må ha fokus på:
SPRÅK	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg skal lytte og samtale med barna, skape trygghet og tillit slik at barna ønsker å bruke språket sitt og tilrettelegge for gode opplevelser som stimulerer barnet til å bruke språket. - Jeg skal hjelpe ungene til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål. - Jeg skal inkludere alle i språkstimulerende aktiviteter. - Jeg skal bidra til at barna får leke med språket, lyder, rim og rytme og oppleve høytlesning, fortelling og sanger.
ANTALL	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg skal være oppmerksom og gripe tak i den matematikken som synes i lek, samtaler og hverdagsaktiviteter. - Jeg skal bidra til å støtte barnets matematiske interesser i hverdagen og stimulere til problemløsning. - Jeg skal undre meg sammen med barna om likheter, ulikheter, størrelser og antall og i tillegg gi de erfaring med sortering, sammenligning og klassifisering
KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg skal bidra til å lage en god veksling mellom aktivitet, måltider og hvile. Og jeg skal skape gode vaner i forhold til mat, kropp og hygiene. - Jeg skal være aktiv og tilstedeværende med barna i variert kroppslig lek, og anerkjenne barnets mestring. - Jeg skal legge til rette for barnas deltakelse i forberedelse av måltider, og skape varierte måltider som gir barna måltidsglede. - Jeg skal la barna få innsikt i mat fra jord til bord. - Jeg skal ta vare på barnas helse og sikkerhet. - Jeg skal bidra til at ungene får gode erfaringer med uteliv også i vinterhalvåret
NATUR, MILJØ, TEKNOLOGI	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg skal bruke friluftaktiviteter og utelek i barnehagen hver dag for å gi barna mangfoldige naturopplevelser, året rundt. - Jeg skal gi barna mulighet til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på ulike problemstillinger.
NÆRMILJØ OG SAMFUNN	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg skal bidra til at alle barna får oppleve at de er viktige for fellesskapet vårt og at deres valg kan påvirke fellesskapet i barnehagen (medbestemmelse). - Jeg skal jobbe mot at alle barna får like utfordringer uansett kjønn, og motvirke mobbing og trakassering. - Jeg skal bidra til å bruke nærmiljøet for å gi barna følelsen av tilhørighet, samt bli kjent med tradisjoner i forbindelse med gården.

Vi bruker bevisst språket i alle situasjoner i hverdagen for å stimulere og utvikle barnas språklige ferdigheter. I tillegg ønsker vi å stimulere til nysgjerrighet og undring hos barna, samt styrke motivasjonen og mestring innenfor realfagsområdet ved å bruke gården, fjøset og skogen som læringsarena".

HVORDAN KAN DU GJØRE DET?

<p>UNDRENDE SPØRSMÅL KNYTTET TIL SPRÅK OG REALFAG (LÆRING)</p>	<p>«Hva tror du?» Hva kjenner du inni deg nå? «Jeg lurer på hva som ville skje hvis ... ?» «Hvordan vet du det?» «Hvordan kan vi finne ut det?» «Hva mer trenger vi?» «Jeg lurer på hvorfor ... ?» «Hva skjedde da ... ?» «Kan du fortelle meg mer om det?» «Hva annet vet du om ... ?»</p>
<p>AKTIVITETER KNYTTET TIL GÅRDEN</p>	<p>Undre seg sammen med barna om det man dyrker på jorden og i grønnsakshagen, og hva som gjør at det vokser, hele tiden bruke ord og begreper rundt det dere ser. Etter hvert som grønnsaker vokser; måle størrelsen og veie tyngden. Inne i huset: ulike spill, konstruksjonsleker (brilo mek, klosser og lignende), sortere leker, farger og lignende. Blande farger med maling, tungt/lett - flyte/synke, ulike eksperimenter fra fagdagene.</p>
<p>AKTIVITETER KNYTTET TIL FJØSET</p>	<p>Lage en oversikt over mål og vekt på ulike dyr, og sammenligne størrelser. Veie og måle opp mat. Egg- Undre seg over hvor mye de tåler før de knuser, hvor mye veier de, hvor mange egg i løpet av ei uke. Kan vi følge med på hvordan grisen vokser? Bruke fjøstall til å snakke om tall og farger. Bruke ventestolper underveis til å snakke om antall, stillinger og lignende.</p>

	<p>Med Veslesvarten: Ved ridning: snakk om tyngde, ved kjøring snakk om fart. Samtaler rundt alt dette stimulerer til god språkutvikling.</p>
<p>AKTIVITETER KNYTTET TIL SKOGEN</p>	<p>Undre seg over endringer i naturen, hvorfor mister trærne blader, dyrespor (størrelser/ antall). Hele veien brukes språket bevist av den voksne til gode samtaler mellom barn og voksen. Konstruksjoner: bygge hytter, snekre, spikke og lignende. Hinderløyper: over/under/foran/bak og andre begrep Sortere barn- høyest/lavest, etter alder, etter farge før man går til skogs (alt til telling) Lære navn på blomster og vekster. Finne ulike former og ting med ulike farger i skogen- sortere. Snakke om været og ulike værtyper, hvordan blir det regn el snø? Lage kongledyr, naturbilder, presse blomster, lage uro. Samle rumpetroll og følge utvikling til frosk. Hva skjer når snøen smelter, samle snø og la stå inne til dagen etter. Aking: stor/ liten fart, hva gir mye fart (tyngde) mindre fart (færre på akematta) Lage seljefløyter, snakke om lyd</p>

BARNETS OVERGANGER

OPPSTART I GÅRDSBARNEHAGEN

Etter at opptaket er gjort og barna har fått og takket ja til plass hos oss, inviterer vi foreldrene til et bli kjent møte før sommerferien. Her forteller vi om barnehagens utforming, arbeidsmetoder, gruppeinndeling osv, og vi har en omvisning på begge hus og i skog og fjøs. Her får de nye foreldrene et første møte med barnehagen, styrer og to av pedagoene og de andre nye foreldrene - et godt utgangspunkt for et godt samarbeid. På foreldremøtet får foreldrene ønske seg oppstartsdato. Vi fordeler barna så godt vi kan etter ønskene, og sender ut et velkomstbrev til alle barna.

Oppstartsdagen møter barnet med en av foreldrene til avtalt tid. Her blir barnet møtt av en ansatt som er sammen med dem denne dagen. Nå skal både barnet og foreldrene bli kjent med barnets nye hverdag og med de ansatte, og personalet skal bli kjent med dem. Tilvenningen er en viktig periode for både barnet, foreldrene og de ansatte, da det er disse dagene man skal utveksle mest mulig informasjon først og fremst om barnet, men også om barnehagen. Og det er nå man skal danne det første båndet og opprette den første tryggheten mellom barnet og den voksne. Det gjør personalet med å rolig tilnærme seg barnet, sense hva det er opptatt av slik at de kan knytte bånd med utgangspunkt i barnets interesser. Kontaktpersonen i barnehagen forsøker, i takt med barnet, å få litt aleine tid sammen med barnet, men trygger hele tiden barnet på foreldrenes tilstedeværelse

I løpet av de første timene legger kontaktpersonen en plan sammen med foreldrene, om neste dag, basert på den tryggheten vi har klart å oppnå med barnet. Det samme skjer etter dag 2, sammen med foreldrene blir vi enige om hva som er viktig å legge vekt på i resten av tilvenningen. Alle dagene avsluttes «på topp», slik at barnet har hyggelige minner for å komme tilbake til barnehagen.

Alle barn er ulike og har ulike behov, vi legger stor vekt på en dialog med foreldrene under oppstarten for å legge best mulig til rette for den enkelte, og for å gjøre individuelle tilpasninger så oppstarten blir best mulig for barnet.

OVERGANG BJØRKLUND - VESTGARN

Gjennom hele barnehageåret har vi stort fokus på at selv om vi holder til i to adskilte hus, så er vi én barnehage. Det er viktig for oss at alle barna skal kjenne til hverandre på tvers av husene, at alle voksne skal kjenne alle barna og at vi voksne skal bli kjent med

hverandres hverdag på de ulike husene. Dette gjør vi ved å ha mange felles dagsavslutninger på vår, sommer og høst. Da samles alle sammen i Bjørklund, leker ute sammen og alle foreldrene henter barna her. I løpet av året har vi felles dager/markeringer som; høstfest, nissefest, luciafeiring, julebord, ski-og akedag, påskesuppe og 17.maifest. På disse dagene er vi sammen på tvers av husene, og vi samarbeider i forkant om en felles markering. På denne måten sikrer vi at vi har mye samvær med hverandre slik at de små barna blir kjent med både barna og de voksne i Vestgarn i forkant av oppstarten der.

Med alt dette samarbeidet gjennom året, og med et godt innblikk i hvordan hverdagen i Vestgarn er, så er erfaringen vår at barna er spente på og gleder seg til å begynne sammen med de store barna etter sommerferien.

OVERGANG BARNEHAGE - SKOLE

Gårdsbarnehagen har egen plan for *Villvettene*, som foreldre får høsten barnet er Villvett.

Hva er spesielt for Villvettene? Gjennom hele året ønsker vi å ha et eget fokus på denne gruppen. Villvettene skal få lov å føle at de er "store" og de skal oppleve mestring, men samtidig ha noe å strekke seg etter. Villvettene har egne oppgaver i barnehagen. De får lov til:

- Å hente posten alene eller sammen med en annen villvett.
- Å leke skjermet med leker som bare er for villvettene innendørs.
- Å gå ærend fra Kattern og til Vestgarn, alene eller sammen med en annen villvett.
- Å gå ærend fra Vestgarn til Bjørklund, alene eller sammen med en annen villvett (en voksen følger over veien).

Oppgavene blir vurdert individuelt ut ifra den enkeltes utvikling.

Dette kan synes som små ting for oss voksne, men er store for de barna det gjelder. Alt bidrar til å styrke selvtilliten og følelsen av å mestre. Det er også viktig for en 5-åring å oppleve at "de voksne stoler på meg, jeg klarer dette".

Villvettene har eget opplegg annenhver uke, med en blanding av selvstendighets ferdigheter og skolerelaterte samlinger. Her er fokuset på å mestre ting som gjør at man ivaretar seg selv, for eksempel ta vare på eget utstyr på tur, vurdere «risiko» i leken eller mer tilnærmet skolehverdagen; øve på å sitte i ro, rekke opp hånda, ta imot en beskjed og gjennomføre den, trene på å gjenfortelle/ eller huske en fortelling, enkle oppgaver med tall og bokstaver. Vi øver oss også på å ha friminutt. Hva må jeg ta på meg når jeg skal ut? Hvis jeg bruker for lang tid i garderoben, rekker jeg da å leke i friminuttet? Villvettene får en egen bok og perm hvor de samler sammen de ulike prosjektene de har jobbet med.

SAMLINGER FOR VILLVETTENE: Her i barnehagen er Villvettsamlingene todelt; egne aktiviteter med praktisk læring el skoleforberedende samlinger. Gjennom året har vi jevnlig samlinger av begge typene.

Egne aktiviteter med praktisk læring skal foregå både inne og ute. Det kan være i form av for eksempel matlaging, høytlesing, ekskursjoner, eller naturopplevelser.

Skoleforberedende samlinger er samlinger rundt et bord med konkrete arbeidsoppgaver. Her trener man på å ta imot og gjennomføre en beskjed, rekke opp hånda, utføre konkrete oppgaver på for eksempel kopierte ark og lignende.

Vi har laget et årshjul for Villvettene som henger sammen med barnehagens aktiviteter, men også den kommunale lese- og skriveopplæringsplanen. Det er viktig å presisere at årshjulet er en plan, som vi må tilpasse og justere etter hverdagen i gårdsbarnehagen. (mer om Villvettene finnes i eget hefte for denne aldersgruppen)

For at ungene skal kunne "ta inn" fagkunnskap når de kommer på skolen er det mange andre ferdigheter som må være på plass.

Motoriske ferdigheter er grunnleggende for en god utvikling på alle nivåer. Sosiale ferdigheter og kunnskap om samspill med andre barn er vesentlig i skolesammenheng. Barn som mestrer lekekoder, hvordan man løser konflikter og vet noe om det å være en god samarbeidspartner, vil kunne bidra positivt i nye situasjoner. Det igjen fører ofte til mestringsfølelse og styrket selvtillit

Eksempel: Hvordan kan jeg bli med i en ny lek?
Når to har lyst på samme leke, hvordan løser vi det?
Jeg vil bygge en hytte, men jeg trenger hjelp. Hva nå?

Det er viktig for barna å mestre og føle seg fortrolig med egen kropp. Vi i gårdsbarnehagen legger vekt på at ungene skal kunne boltre seg i fysiske utfordringer.

Eksempel: Bevegelse i ulendt terreng, klatring, hopping, ski og skøyter.

Ungene trenger å kunne ta vare på seg selv og sine egne ting, og de har behov for å kunne vurdere ulike situasjoner.

Eksempel: Hvor er sekken min? Er det mine votter? Må jeg ha på regntøy? Klarer barnet å tørke seg når det er ferdig? Kan barnet ordne maten sin selv?

GÅRDSBARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET – VURDERINGER

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

PLANLEGGING

Gårdsbarnehagen er en pedagogisk virksomhet som planlegger, gjennomfører og evaluerer vårt arbeid til det beste for barna.

ÅRSPLAN

I årsplanen har vi forsøkt å tydeliggjøre hvordan rammeplanens målsettinger og gårdsbarnehagens ideologi tolkes og praktiseres her hos oss.

VURDERING-EVALUERING

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner blant personalet gjennom egenvurdering, praksisfortellinger, forberedelsesoppgaver i forkant av personalmøter og IGP metoden (individuell - gruppe- plenum). Gjennom året gjøres det fortløpende vurderinger av barnas hverdag ledet av pedagogisk leder i samarbeid med assistentene. Ledermøtene med styrer og pedagogisk leder har også fokus på hvordan vi møter barnegruppa/ enkeltbarnets behov, pedagogisk tilrettelegging og det pedagogiske innholdet. I tillegg til dette har vi en evalueringsplan hvor fokusområdene våre blir vurdert gjennom året. Denne planen finnes i del 2.

DOKUMENTASJON

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. Vurderinger om barnegruppens eller enkeltbarns trivsel og utvikling skal dokumenteres når det er nødvendig for å gi et tilrettelagt tilbud.

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENNPEDAGOGISKE TILBUDET

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barns behov og forutsetninger også når noen barn har behov for støtte i kortere eller lengre perioder.

KOMMUNALE DOKUMENTER

Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole
Realfagsplan
Lese og skriveopplæring

STATLIGE DOKUMENTER

Lov om barnehager
Rammeplan for barnehagen - Vårt overordnede arbeidsdokument

ANDRE VI SAMARBEIDER MED

Eidsvoll Kommune - barnehagens tilsynsmyndighet
Nettverk for styrere i de små barnehagene i kommunen
Nettverk styrer/ped.leder for alle barnehagene i kommunen
PPT
Barnevern/Familiens Hus
Skolene i kommunen - ved overganger
Kommuneoverlegen
De andre bhg i Eidsvoll
Østbye Gård
